

Sanja Pajnić
Martina Hamaček Matijević

Dobro došli u knjižnicu
Welcome to the Library

Autori

Sanja Pajnić
Martina Hamaček Matijević

Nakladnik

Gradska knjižnica Viktora Žmegača Slatina

Gradska knjižnica Viktora Žmegača Slatina, 2026.

Digitalno izdanje
Slatina, 2026.

Sadržaj

1.	Uvod	2
2.	Nekoliko osnovnih pojmova	4
3.	Inkluzivne usluge u knjižnicama	6
4.	Primjer iz prakse: aktivnosti u Gradskoj knjižnici Viktora Žmegača Slatina	9
	• Aktivnost: Odbjegli likovi	10
	• Aktivnost: Ritam, zvuk, pokret	11
	• Aktivnost: Smijeh je lijek	12
	• Aktivnost: U potrazi za odgovorima	13
	• Aktivnost: Slušati, čuti, osjećati	14
	• Aktivnost: Bingo	15
	• Aktivnost: Zelena kupka	16
	• Aktivnost: Ritam u slici	17
	• Završna aktivnost	18
5.	Zaključak	19
6.	Summary	20
7.	Literatura	21

1. Uvod

Manifestom za narodne knjižnice definirano je da se usluge narodne knjižnice temelje na jednakosti pristupa za sve korisnike, bez obzira na njihovu dob, etničku ili nacionalnu pripadnost, spol, vjeru, jezik, društveni položaj ili bilo koje drugo obilježje. Isti manifest određuje da se posebne usluge i građa moraju osigurati za korisnike koji se iz bilo kojeg razloga ne mogu koristiti redovnim knjižničnim uslugama i građom, primjerice, za jezične manjine, osobe s invaliditetom, osobe sa slabim vještinama digitalne ili računalne pismenosti te pismenosti općenito, za osobe u bolnici ili zatvoru. (Manifest 2022:2)

Kako bi osnažila svoje usluge za korisnike s teškoćama Gradska knjižnica Viktora Žmegača Slatina provodi aktivnost „Dobro došli u knjižnicu“ (*Welcome to the Library*) u okviru programa Erasmus+ KA122-ADU u području obrazovanja odraslih. Ovaj program omogućio je našim djelatnicima stručno usavršavanje, usvajanje kompetencija i provođenje aktivnosti koje će poboljšati kvalitetu naših usluga u radu s korisnicima s intelektualnim teškoćama kojima se kao marginaliziranoj skupini želi omogućiti kvalitetnije provođenje slobodnog vremena i korištenje knjižničnih resursa.

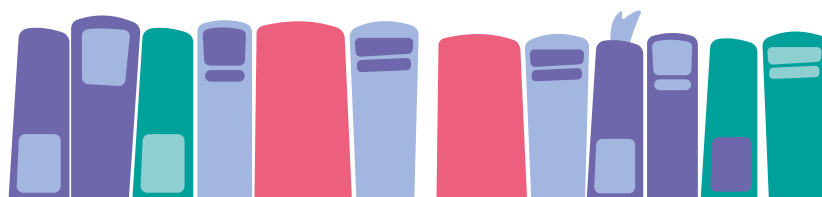
Na temelju edukacije djelatnica¹, osmišljen je niz aktivnosti za rad s korisnicima s poteškoćama koje su se provodile u Knjižnici, pri čemu su korištene metode u kojima se koristi **pokret** i **ritam** kao osnovni i univerzalni alat. Naime, ponavljanje određenih ritmičkih obrazaca mogu utjecati na povećanje energije ili na smiraj i razvijanje fokusa. Ritam je moguće stvarati vlastitim tijelom, te različitim instrumentima pogodnima za rad s djecom i odraslima. Kao što je aktivnost oblikovana ritmom univerzalna u primjeni u radu s osobama višestrukih inteligencija, tako se naglašava i važnost tišine i **kontemplativnih metoda** koje su interdisciplinarne i široko primjenjive bez obzira na jezik, uzrast, kogniciju ili kulturološki kontekst korisnika.

Stечene vještine i usvojene metode u praksi su povezane kroz nekoliko aktivnosti i s korištenjem resursa same knjižnice pa su se uz one aktivnosti koje su utemeljene na ritmu i pokretu, održavale i one u kojima je osnovni temelj „priča“, bilo da je riječ o pripovijedanju, knjizi kao materijalnom predmetu ili prikazu prepoznatljivih likova.

Osim što je ovaj program djelatnicima Knjižnice omogućio stručno usavršavanje i usvajanje kompetencija, prije svega je našim korisnicima omogućio kvalitetnije knjižnične usluge, okupljanje i druženje, ali i promociju ideje uključenosti općenito te knjižnice kao mjesta otvorenog svim građanima.

¹ Tečaj „Special Needs through the Art of Rhythm, Movement, Silence, Nature and Contemplation“ održan je u Portugalu od 20. do 24. listopada 2025.

Na temelju edukacije djelatnica te iskustava stečenih provedbom projektnih aktivnosti s korisnicima s teškoćama, razvila se ideja o uvođenju stalnog programa **Četvrtkom u knjižnicu**. Program bi korisnicima i ubuduće omogućio organizirani dolazak u knjižnicu jednom mjesečno i sudjelovanje u unaprijed planiranim i prilagođenim aktivnostima, ali bi se posredno razvijala i svijest o knjižnici kao mjestu na kojem su korisnici dobrodošli i u svoje (bilo koje) slobodno vrijeme.

Na ostvarenju ovih ciljeva zahvaljujemo korisnicima i voditeljima Udruge Vretenac iz Slatine.

2. Nekoliko osnovnih pojmova

Iako u sadržajnom određenju teškoća nema identične i jednoznačne definicije,² radi lakšeg razumijevanja sadržaja, donosimo popis nekoliko osnovnih pojmova korištenih u tekstu, a definiranih prema dostupnoj stručnoj literaturi.³

Disleksija – neurološki poremećaj koji ometa učenje i obradu jezika i očituje se u problemima s čitanjem, *spellingom*, pisanjem, govorom i/ili slušanjem; nemogućnost svladavanja čitanja i pisanja unatoč urednoj inteligenciji i dostatnom trudu. Riječ potječe od grčkih riječi *dys* (slab ili nedovoljan) i *lexis* (riječi ili jezik). Disleksija je kongenitalno uvjetovana, a neki smatraju da se osnove za organske razlike u centrima vezanima uz jezik u mozgu prenose genetski. Ne uzrokuju je mentalni ili osjetilni nedostaci, emotivni poremećaj ili kulturalno uskraćivanje. Europsko društvo za disleksiju (European Dyslexia Association - EDA) procjenjuje da 8% svjetske populacije ima neki oblik disleksije; 2 -4% unutar te skupine može imati teži oblik. Izumitelj Thomas Edison i umjetnik Leonardo da Vinci bili su disleksični.

Fine motoričke vještine – vještina koordinacije malih mišića u tijelu, osobito mišića šake.

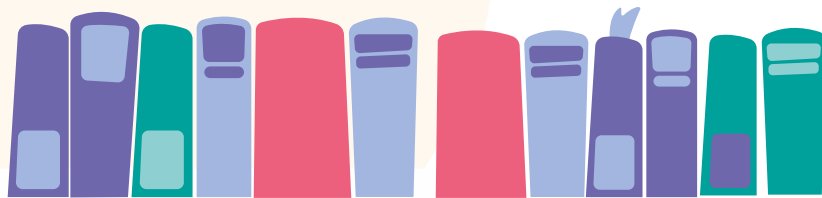
Građa lagana za čitanje – prilagodba teksta koja olakšava čitanje i razumijevanje; niskozahtjevni materijali za čitanje za osobe s teškoćama u čitanju ili razumijevanju.

Inkluzija – općenito, radnja ili stanje uključivanja ili uključenosti nečega unutar određene skupine ili strukture.

² https://www.savezosit.hr/intelektualne_teskoce/ (pristup 3.4.2026.)

³ Izvori navedeni u popisu Literature.

Inkluzija se odnosi na praksu osiguravanja da su osobe različitog podrijetla i sposobnosti aktivno uključene i prihvaćene unutar različitih društvenih okruženja. Ona predstavlja temeljni koncept u društvenim i humanističkim znanostima te naglašava jednak pristup mogućnostima i resursima, ima važnu ulogu u oblikovanju učinkovitih socijalnih politika koje potiču društvenu povezanost i međusobno poštovanje.

Intelekt – moć uma kojom osoba zna ili razumije, za razliku od onoga čime osoba osjeća; sposobnost razmišljanja.

Nepovoljan položaj – nedostatak prednosti ili jednakosti.

Osoba s invaliditetom je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Prilagođena literatura – knjige i ostali materijali za čitanje čiji je oblik i/ili sadržaj prilagođen osobama s poteškoćama, primjerice, uvećani tisak za osobe s oštećenjem vida, građa lagana za čitanje za osobe s kognitivnim teškoćama.

Pristupačnost – općeniti pojam koji se odnosi na stupanj do kojeg su fizička okolina, materijali, programi i/ili usluge prilagođene kako bi uslužile najveći broj ljudi.

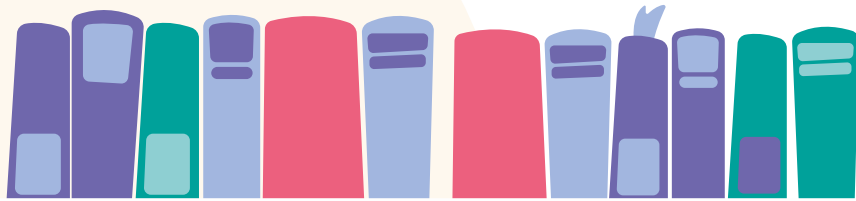

3. Inkluzivne usluge u knjižnicama

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UN, 2006) međunarodna je deklaracija koja priznaje pravo svih osoba s invaliditetom na život u zajednici i njihovu mogućnost da doprinose društvu, odnosno jasno priznaje jednaka prava koja imaju i ostali pojedinci u zajednici.

Zakon o registru osoba s invaliditetom u skupinu osoba s invaliditetom ubraja osobe s oštećenjem vida, sluha gluhošljepoćom, oštećenjem govorno -glasovne komunikacije, oštećenjem lokomotornog sustava, središnjeg živčanog sustava, perifernog živčanog sustava, drugih organa i organskih sustava, kromosomopatije, prirođene anomalije i rijetke bolesti, intelektualna oštećenja, poremećaje iz spektra autizma, mentalna oštećenja te više vrsta oštećenja.

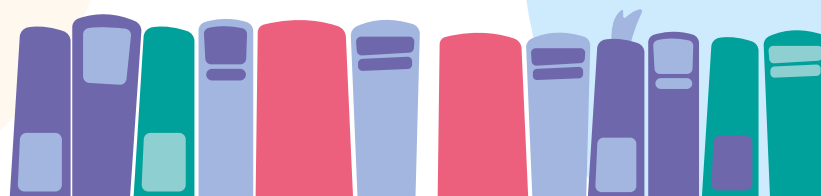

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj ⁴ za 2025. godinu u Republici Hrvatskoj, po stanju na dan 15. 9. 2025., živi 675.213 osoba s invaliditetom od čega je 369.191 muškog spola (54,7 %) i 306.022 ženskog spola (45,3 %) te na taj način osobe s invaliditetom čine 17,5 % ukupnog stanovništva (Izvješće 2025: 5). Usmjerimo li fokus na Virovitičko-podravsku županiju, broj osoba s invaliditetom je 13.531 što čini 19,8 % ukupnog stanovništva na razini županije (ibid: 93). Detaljnija analiza upućuje na to da intelektualna oštećenja čine 8,7%. U tom kontekstu, narodne knjižnice kao javne ustanove i kao lokalna informacijska središta koje svojim korisnicima osiguravaju pristup svim vrstama znanja i informacija (Manifest, 2022: 1) često stvaraju nove ili unapređuju postojeće usluge usmjerene na osobe s različitim teškoćama. Knjižnica je „Neophodna sastavnica društava znanja koja se neprestano prilagođavaju novim sredstvima komunikacije kako bi svim građanima osigurala pristup informacijama i omogućila njihovu smisleni uporabu . Ona osigurava javno dostupan prostor za proizvodnju znanja, kulturno dijeljenje i razmjenu informacija te promicanje građanskog angažmana.“ (ibid:). Da su knjižnice senzibilizirane za rad s korisnicima s različitim poteškoćama, odnosno da provode inkluzivne prakse, vidljivo je i iz službenih dokumenata, prije svega različitih vrsta smjernica koje donosi knjižničarska krovna institucija IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*). Tako su definirane Smjernice za građu laganu za čitanje, Smjernice za knjižnične službe i usluge za gluhe, Smjernice za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom, Smjernice za knjižnične usluge za osobe s demencijom, Smjernice za pristupačnost narodnih knjižnica, ali i druge smjernice usmjerene na marginalizirane skupine korisnika ili pojedince u nepovoljnom položaju. U praksi narodnih knjižnica, inkluzija pretpostavlja sustav vrijednosti koji promovira dostupnost knjižničnih resursa, primjerice zbirke ili računalne opreme prilagođene svima. Promoviranje i prakticiranje upravo takvih vrijednosti važno je za osobe s teškoćama koje su nerijetko isključene iz aktivnosti u zajednicama, posebno u manjim gradovima i ruralnim područjima, u kojima ponekad postoji nedostatak službi podrške u zajednici.

4 https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2025/10/Bilten_-_ROI_2025..pdf (pristup 3.3.2026)

Upravo su osobe s manje mogućnosti, a samim time i ideja uključivosti i različitosti jedan od prioriteta organizacija koje provode programe Erasmus+. Prepreke s kojima se mogu suočiti pojedinci su različite, od kulturnih, društvenih, ekonomskih, geografskih do prepreka povezanih s diskriminacijom.

Za korisnike s teškoćama postoje različiti načini prilagodbe usluga u institucijama, posebno knjižnicama, od prilagodbe prostora do prilagodbe samog sadržaja (pristupačni fontovi, odgovarajuća veličina fontova i dobri omjeri kontrasta između teksta i boja pozadine za lakše čitanje, lako razumljive informacije prema preporučenim standardima⁵ i sl.). No, osim samih resursa i njihove materijalne prilagodbe, nužno je prilagoditi i same aktivnosti koje se inače korisnicima nude u knjižnicama: organiziranje kulturnih događaja, književnih susreta, predavanja, održavanje radionica, pričaonica, obrazovnih aktivnosti, izložbi i sl. S obzirom na to da formalna edukacija knjižničara nije usko usmjerena na korisnike s teškoćama, nužna su stručna usavršavanja koja će djelatnike osposobiti i u tom području.

⁵ Europski standardi za izradu lako razumljivih informacija. <https://www.inclusion-europe.eu/>. Pristupljeno 26.2.2026.

4. Primjer iz prakse: aktivnosti u Gradskoj knjižnici Viktora Žmegača Slatina

Kako bi knjižnica postala mjesto koje će osobama s teškoćama omogućiti kvalitetnije provođenje slobodnog vremena i veću socijalizaciju, nužno je stvoriti rutinu održavanja aktivnosti i prostor knjižnice učiniti korisnicima poznatim i ugodnim. Stoga su prvotno sporadični susreti s korisnicima s teškoćama u Gradskoj knjižnici Viktora Žmegača Slatina prerasli u pružanje trajne knjižnične usluge, odnosno redovitih susreta nazvanih „Četvrtkom u knjižnicu“. Naime, jedan četvrtak u mjesecu u planu rada knjižnice postao je rezerviran za aktivnosti vezane isključivo uz rad s osobama s intelektualnim teškoćama, pri čemu su u aktivnostima primjenjivane metode usvojene na stručnom usavršavanju djelatnica u okviru programa Erasmus+ u kombinaciji s iskorištavanjem postojećih knjižničnih resursa. Sudionici ovih aktivnosti pritom su besplatno učlanjeni u knjižnicu. Iako je aktivnost „Četvrtkom u knjižnicu“ osmišljena kao dio projektnog prijedloga „Dobro došli u knjižnicu“ Erasmus+ programa, cilj je ovu uslugu učiniti trajnim inkluzivnim programom knjižnice, neovisno o trajanju samog projekta. U nastavku ukratko prikazujemo aktivnosti održane u okviru projekta „Dobro došli u knjižnicu“.

Aktivnost: Odbjegli likovi

Opis: aktivnost u obliku radionice održane povodom Dana hrvatskih knjižnica. Radionica je ponovljena u veljači 2026. s učenicima posebnih programa Industrijsko-obrtničke škole.

Metode:

- sudionici odgovaraju na pitanja u prethodno pripremljenom kvizu koji uključuje prepoznavanje poznatih likova iz književnosti (Harry Potter, Crvenkapica...). Izvlače kartice i povezuju lik s djelom, odnosno „hvataju“ likove koji su pobjegli iz knjiga.
- Maskiranje sudionika u poznate književne junake. Fotografiranje (instant) fotoaparatom.

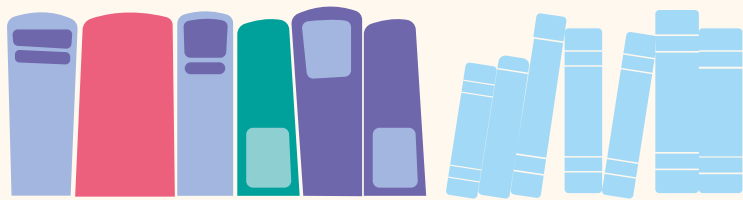
Aktivnost: Ritmovi, zvuk, pokret

Opis: primjena različitih metoda koje koriste ritam i pokret kao osnovu za razvijanje aktivnosti za osobe s poteškoćama.

Metode:

- Sudionici su izradili zanimljive, a jednostavne glazbene instrumente (zveckalice) reciklirajući predmete iz kućanstva i prirode: riža, kukuruz, proso i slične žitarice stavljene su u posudice različitih oblika i materijala (staklene epruvete, plastične posudice i sl.) kako bi stvarale različite zvukove .
- Izrađenim glazbenim instrumentima stvarani su različiti zvukovi i ritam, od jednostavnih prema složenima. Sudionici pritom imitiraju jednostavne zvučne obrasce prema unaprijed zadanom zvučnom zapisu i jednostavnom slikovnom prikazu koji prikazuje taktove.
- Uz korištenje izrađenih zveckalica, sudionici su zvukove i ritam stvarali i svojim tijelima: pljeskanjem, koraćanjem, udaranjem i sličnim pokretima (*body percussion*). Nakon usvojenih jednostavnih ritmičkih obrazaca, korisnici su ih izvodili pri slušanju poznatih glazbenih pjesama.
- Na kraju aktivnosti primijenjena je umirujuća vježba slušanja, uz pomoć uređaja zvanog *zvučni zid*, u okviru koje su korisnici pritiskom gumba poslušali određeni zvuk te, otkrivši o čemu se radi, na zadano mjesto stavili odgovarajući slikovni prikaz.

Aktivnost: Smijeh je lijek

Opis: aktivnošću je obilježen Svjetski dan smijeha . Znanstveno je potvrđeno da smijeh ima pozitivan učinak na psihofizičko zdravlje, a kao univerzalan oblik povezivanja i dobrobiti, smijeh je u ovoj aktivnosti potaknuo socijalizaciju, učenje i međusobno razumijevanje sudionika.

Metode:

- Razgovor sa sudionicima o dobrobitima koje nam smijeh može donijeti, poput poboljšanja imuniteta, smanjenja razine stresa te ublažavanja psihičkih tegoba. Razgovor o umjetnosti koja se temelji na smijehu, odnosno o komediji – kazališnoj, filmskoj i televizijskoj. Sudionici su prepoznali mnoge slavne komičare iz Hrvatske i svijeta te naveli humoristične filmove i serije u kojima uživaju.
- Primjena igara kojima je cilj upravo stvaranje humorističnih situacija i pozitivne atmosfere: prepoznavanje poznatih ličnosti pod smiješnim maskama, igra prepoznavanja glasa prijatelja, potraga za skrivenim predmetom, igra prenošenja loptice u paru bez ruku te igra nasmijavanja ozbiljnog prijatelja.

Aktivnost: U potrazi za odgovorima

Opis: aktivnost je spojila interese sudionika prema popularnim televizijskim kvizovima znanja i integrirala pokret u ovu aktivnost. Primijenjene su iskustvene i participativne metode u radu s osobama s intelektualnim teškoćama. Kroz kombinaciju kviza znanja i dinamičkih aktivnosti usmjerenih na donošenje odluka, sudionici su bili potaknuti na aktivno razmišljanje, suradnju, komunikaciju i tjelesnu angažiranost, čime su dodatno osnažene njihove kognitivne i socijalne vještine.

Metode:

- Kviz znanja provodi se u tri kruga, a sudionici su podijeljeni u 2 ekipe. U prvom krugu ekipe su odgovarale na pitanja unutar zadanih minuta i imale priliku zaraditi najviše 10 bodova. Drugi krug zahtijevao je i brzinu jednako kao i znanje. Natjecatelji su za svoju ekipu morali pritisnuti zvonce kako bi dobili pravo na pružanje odgovora. U posljednjem krugu ekipe su imale zadatak samostalno ili uz pomoć asistenta ili djelatnice knjižnice pročitati pitanja i zaokružiti točan odgovor. Pitanja se temelje na osnovnim činjenicama u području zavičajnih i geografskih sadržaja, medijske i opće kulture.
- Drugi dio radionice potaknuo je prisutne na kretanje u prostoru koji je bio obilježen oznakama "DA", "NE" i "MOŽDA". Sudionicima su postavljana pitanja na koja je bilo moguće odgovoriti riječima s oznaka. Njihov zadatak bio je otići do označenog mjesta i time pokazati svoj odgovor na pročitano pitanje. Sudionici energično odlaze do odgovora prema vlastitom odabiru, ubrzano se kreću prostorom pazeći na ostale sudionike u prostoru.

Aktivnost: Slušati, čuti, osjećati

Opis: cilj radionice bio je upoznavanje s malim glazbenim instrumentima, stvaranje i ponavljanje ritma, prepoznavanje zvukova klasičnih glazbenih instrumenata kako bi se stvorile pozitivne asocijacije vezane uz knjižnicu kao jednog od poželjnih životnih prostora.

Metode:

- Sudionici ne gledajući iz kutije izvlače male neobične instrumente – pokušavaju prepoznati predmet dodirrom, razgovaraju o instrumentu, uče njihove nazive, iskušavaju zvuk koji instrument proizvodi. Korišteni su instrumenti koji su sudionicima manje poznati: kalimba, zvono za zapešće, *woodpecker* (imitacija zvuka djetlića), mali melodijski čelični bubanj, ritmička/šejker jaja.
- Stvaranje glazbenog ritma instrumentima i tijelom.
- Prepoznavanje izvora zvuka u okolini (instrumenti se koriste na različitim mjestima u prostoru, a sudionici moraju prepoznati odakle zvuk dolazi).
- Prepoznavanje glazbenih instrumenata prema zvuku – u aktivnosti se koristi *zvučni zid* na koji su prethodno snimljeni zvučni zapisi određenih instrumenata.
- Glazbeno izražavanje prema vlastitom odabiru – sudionici samostalno odabiru instrument koji im najviše godi i stvaraju zvuk i vlastiti ritam. Sudionici su time potaknuti na opuštanje te na stvaranje umirujućih i pozitivnih emocija .

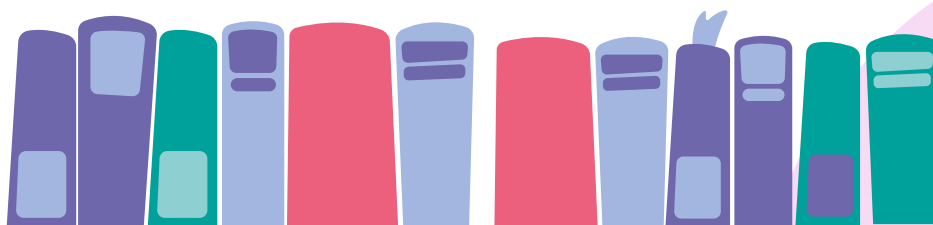

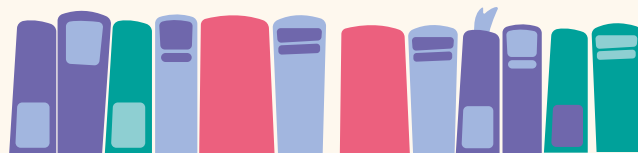
Aktivnost: Bingo!

Opis: poznata aktivnost koja spaja zabavu i znanje usvojeno u prethodnim aktivnostima

Metode:

- Korisnicima su podijeljene *bingo* kartice tematski posvećene glazbi i glazbenim instrumentima
- Na svojim karticama za *bingo* korisnici križaju glazbene instrumente prikazane na ekranu, a ako su uspjeli prekrižiti sve predmete na kartici osvojili su bingo.
- Na kraju igre svi su sudionici ujedno bili i *bingo* dobitnici te su tako nagrađeni. Prvih pet pobjednika u *bingu* nagrađeno je posebno, što je među njima izazvalo veliko zadovoljstvo.

Aktivnost „Zelena kupka“

Opis: aktivnost koja doprinosi razvoju osjetila osvještavanjem zvukova koji se mogu čuti u prirodi te opuštanju pojedinca. Predstavljene su i osnove crtanja mandale kao uvod u buduću likovnu radionicu i kao još jedna tehnika opuštanja.

Metode:

- Slušanje zvukova šume, potoka i prirode i to zatvorenih očiju (aktivnost je najbolje provoditi u vanjskom okruženju).
- Opisivanje osjetilnih doživljaja (njih, sluh, vid, dodir). Svatko se zamislio kao dio prirode odnosno leptir, stablo, kap kiše, pčela, list, mahovina ili nešto slično, prema osobnom odabiru, te prenio dojmove iz te uloge.
- Razgovor o prednostima posjećivanja šuma i prirodnih okruženja općenito radi pronalaženja mira, opuštanja i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, s naglaskom na sve popularniji koncept „šumske kupke“.
- Uvod u metodu crtanja mandale na papiru, prikazivanje instruktivnog videa.

Aktivnost: Ritam u slici

Opis: aktivnost osvještava da se ritam ne nalazi samo u glazbi, već ga je moguće prepoznati i u svijetu koji nas okružuje. Ritam se primjenjuje i u ponavljajućem obrascu crtanja mandala. Izrada mandale izabrana je kao aktivnost zbog dobro poznatog umirujućeg, meditativnog i terapijskog učinka. Učinak izrade mandale uspoređuje se s učinkom biblioterapije i, prema nekim istraživanjima, umanjuje simptome emotivnih trauma kao što je PTSP.

Metode:

- Razgovor o ritmu kao o jednom od osnovnih elemenata u glazbenoj, ali i likovnoj umjetnosti. Ritam označava ponavljanje određenih elemenata koje korisnici prepoznaju na prikazanim umjetničkim djelima svjetski poznatih umjetnika. Ritam također uočavaju na primjerima arhitekture, uporabnim predmetima te u prostoru knjižnice.
- Korištenje platna za slikanje, akrilnih boja te pomagala iz kućne radinosti za dobivanje „točaka“ različitih promjera (štapić za uši, drveni štapić, podloga staklene epruvete i sl.).
- „Točkanje“ mandala na unaprijed pripremljenim shemama iscrtanim na platnu za slikanje. Sudionici u skladu sa svojim mogućnostima i motoričkim poteškoćama, a prema uputama knjižničarke, izvršavaju dio po dio zadatka (iscrtavanje većih i manjih krugova prema ponavljajućim uzorcima, odabir različitih boja i sl.).

Završna aktivnost

- Prezentacija provedenih aktivnosti
- Vrednovanje programa i provedenih aktivnosti
- Predstavljanje izložbe radova korisnika iz aktivnosti „Ritam u slici“
- Dodjela zahvalnica korisnicima

5. Zaključak

„Kroz svoja poslanja, narodne knjižnice pridonose UN-ovim ciljevima održivog razvoja i izgradnji pravednijih, humanijih i održivijih društava.“ (Manifest 2022). Na to ukazuju i različite vrste IFLA-inih smjernica koje knjižničarske djelatnike upućuju na konkretne načine rada s korisnicima, ovisno o njihovim teškoćama, ali i općenito doprinose izgradnji ideje o uključenosti u nacionalnim i lokalnim politikama i programima. To su primjerice smjernice za građu laganu za čitanje, za knjižnične službe i usluge za gluhe, za osobe s disleksijom, za osobe s demencijom, općenito za pristupačnost narodnih knjižnica i sl. Nastojanjima da se i u praksi primjenjuju ove preporuke doprinosi se podržavanju inkluzije kao jednog od prioritetnih područja zdravog društva, u čemu svoju ulogu ispunjavaju narodne knjižnice kao institucije koje omogućuju jednak pristup svima. Gradska knjižnica Viktora Žmegača Slatina na temelju provedenog projekta Erasmus+ KA122-ADU u području obrazovanja odraslih koje je omogućilo edukaciju djelatnika za rad s osobama s intelektualnim poteškoćama provela je aktivnosti koje su rezultirale uvođenjem stalne usluge „Četvrtkom u knjižnicu“ u obliku organiziranog dolaska korisnika lokalne udruge na unaprijed osmišljene i korisnicima prilagođene aktivnosti uz kontinuiranu mogućnost korištenja dostupne građe lagane za čitanje koje knjižnica posjeduje te korištenja asistivne tehnologije (računala). Osim što je knjižnica time proširila krug svojih usluga, osnažena je i suradnja s korisnicima i voditeljima udruge, a sama se knjižnica u lokalnoj sredini profilirala kao mjesto dobrodošlice za različite vrste korisnika, što je i moto kako provedenog programa, tako i općeg vrijednosnog sustava knjižnice.

Zato: „Dobro došli u knjižnicu“.

6. Summary

Welcome to the Library

"Welcome to the Library" is a project by the Viktor Žmegač Public Library Slatina implemented within the Erasmus+ programme under KA122 -ADU, specifically activities involving short-term mobility projects for learners and staff in adult education. This is the library's first project within the Erasmus+ programme, and the implementation period covers the timeframe from 1 June 2025 to 31 May 2026.

In order to improve its services for users with disabilities and to enable them to spend their free time more meaningfully while accessing appropriate and adapted library resources, the library staff participated in the professional training course "Special Needs through the Art of Rhythm, Movement, Silence, Nature and Contemplation," held in Lisbon in October 2025.

During the course, the participants became acquainted with various methods that use movement and rhythm as primary tools for activities involving people with intellectual disabilities. Different types of movement involving coordination and synchronization of the left and right sides of the body, as well as rhythmic repetition and sound production, are ways of preparing the body for cognitive tasks and influencing the brain's neuroplasticity. The importance of various contemplative methods that contribute to developing focus, relieving stress, and improving overall well-being was also emphasized. Participants had the opportunity to explore and use a range of simple instruments suitable for activities with users, including the kalimba, wah-wah tube, various types of shakers, and percussion instruments. The basic approach of this training is interdisciplinary, making it widely applicable regardless of language, age, or cultural context of the users.

The training enabled the library staff to integrate the acquired knowledge into activities carried out directly with users with disabilities, primarily participants from a local institution. In this way, the project also contributes to strengthening their personal and social skills. During the project period, several pre-arranged and planned activities were organized using methods learned during the training, adapted materials, and resources available in the library.

As part of the activity held on the occasion of Croatian Library Day, users participated in a quiz involving the recognition of famous literary characters (Harry Potter, Little Red Riding Hood, etc.), after which they dressed up as well-known literary heroes. The direct application of the newly acquired methods was especially visible in the workshop "Rhythm, Sound, Movement," in which participants created simple musical instruments (shakers) by recycling household items and then imitated rhythms according to audio recordings. They also created rhythms using their bodies through clapping, stepping, tapping, and similar movements (body percussion).

In this workshop, as well as in the "Listen, Hear, Feel" workshop, a so-called "sound wall" was used through which participants recognized musical instruments. They also became acquainted with and tried out new and lesser-known instruments such as the kalimba, wrist bells, the woodpecker sound imitator, a small melodic steel drum, and rhythm shaker eggs.

World Laughter Day was marked through the activity "Laughter is Medicine," which included various humorous games such as recognizing famous people behind funny masks, identifying a friend's voice, searching for hidden objects, passing a ball in pairs without using hands, and trying to make a serious friend laugh. Participatory methods were also applied in Bingo games and knowledge quizzes.

A calming, meditative, and therapeutic effect was achieved in the workshops "Green Bath" and "Rhythm in Picture" through the process of drawing mandalas. The "dotting" method using acrylic paints on canvases was applied gradually, step by step, according to the librarian's instructions and with the help of assistants. This resulted in interesting artworks and an exhibition displayed in the library premises.

At the end of the implemented activities, the library incorporated into its regular programme the activity "Thursdays at the Library," through which activities for people with disabilities will continue to be offered outside the project period in organized monthly Thursday gatherings. Services such as easy-to-read materials, assistive technologies, and the possibility of free library membership also remain a permanent part of the library's offer.

This programme enabled the library staff not only to promote but also to realize the idea of inclusion as one of the key European priorities. Professional development and the acquisition of new competencies resulted in higher-quality programmes intended for the target group, supporting the concept of public libraries as places open to all citizens.

The activity was funded by the European Union through the Erasmus+ programme in the field of adult education.

7. Literatura

Europski standardi za izradu lako razumljivih informacija. <https://www.inclusion-europe.eu/> . Pristupljeno 26. 2. 2026.

IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. Naslov izvornika: The IFLA-UNESCO Public Library Manifesto 2022. The Hague : International Federation of Library Associations and Institutions, 2022. Prijevod Amelia Kovačević. Dostupno na: <https://izdania.hkdrustvo.hr/drustvena/di/catalog/view/37/8/365> Pristupljeno 2. 3. 2026.

Inkluzija. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026.. <https://enciklopedija.hr/clanak/inkluzija> . Pristupljeno 19. 5. 2026

Inclusion. <https://www.unesco.org/en/query-list/i/inclusion>). Pristupljeno 23. 3. 2026.

Izvešće o osobama s invaliditetom. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2025. Dostupno na: [https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2025/10/Bilten - ROI 2025..pdf](https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2025/10/Bilten_-_ROI_2025..pdf) Pristupljeno 3. 3. 2026.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. https://www.soih.hr/pdf/soih_editions/kun_o_pravima_osi.pdf Pristupljeno 15. 1. 2026.

Osoba s invaliditetom. Zakon o registru osoba s invaliditetom. <https://www.zakon.hr/z/3178/zakon-o-registru-osoba-s-invaliditetom> . Pristupljeno 2. 3. 2026.

Pojmovnik stručnih izraza i definicija Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama [Elektronička građa] / sastavila Nancy Mary Panella ; [s engleskog prevela Amelija Žulj]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013. <https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/datoteke/1552.pdf> . Pristupljeno 15. 1. 2026.

Pristup knjižnicama za osobe s invaliditetom – lista za samoprocjenu. Irvall Brigitta i Gida Skat Nielsen. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Dostupno na: <https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/datoteke/399.pdf> . Pristupljeno 4. 2. 2026.

Smjernice za građu laganu za čitanje[Elektronička građa] .Priredili Misako Nomura, Gyda Skat Nielsen i Bror Tronbacke u ime IFLA-ine Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama ; [s engleskog prevela Amelija Tupek]. 2. prerađeno hrvatsko izd., (prema 2. prerađenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Dostupno na: <https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/datoteke/978.pdf>

Smjernice za knjižnične službe i usluge za gluhe. Uredio John Michael Day ; [s engleskoga preveo Kristijan Ciganović ; stručna redakcija prijevoda Sandra Bradarić-Jončić]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.

Smjernice za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom . Gyda Skat Nielsen, Birgitta Irvall ; [s engleskoga prevela Koraljka Golub]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.

Smjernice za pristupačnost narodnih knjižnica: Prilagođeno i dopunjeno hrvatsko izdanje. Urednice Karolina Zlatar Radigović i Dijana Sabolović-Krajina. Zagreb; Koprivnica: Hrvatska knjižnica za slijepe u Zagrebu; Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, 2022.

Smjernice za knjižnične usluge za osobe s demencijom [Elektronička građa] .Helle Arendrup Mortensen i Gyda Skat Nielsen ; [s engleskog prevela Amelija Tupek]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo. Dostupno na: <https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/datoteke/1191.pdf> Pristup: 2.3.2026.

Zakon o Registru o osoba s invaliditetom. <https://www.zakon.hr/z/3178/zakon-o-registru-osoba-s-invaliditetom> . Pristup 22. 3. 2026.

GRADSKA KNJIŽNICA
Viktora Žmegača
SLATINA

Sufinancira
Europska unija

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Dobro došli u knjižnicu

Financirano sredstvima Europske unije. Iznesena mišljenja i stavovi odražavaju isključivo stav autora i ne moraju se podudarati sa stavovima Europske unije i Agencije za mobilnost i programe Europske unije. Ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje bespovratna sredstva ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

ISBN:

Grafička priprema:
Zed grafika, Slatina

